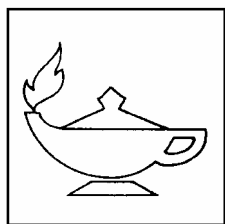


ALLA HELGONS DAG

Festum omnium sactorum



Introitus Psalt 1, GT 5 Mos 33:1-3, Ep Upp 7:2-17, Ev (och pred) Matt 5:1-12
Predikan Åke Malander, S:t Matteus ev- luth församling, Uppsala

Kom, o Herre, med salighetens Ord, som gör syndare till helgon.

Vi firar idag Alla Helgons dag. Vad är detta för dag, är det samma sak som Allhelgonadagen? Ja, det är bara i kalendern det har blivit två olika men snarlika namn, eftersom vi numera firar den på en lördag. Det fanns förr även en annan dag, Alla själars dag, som var dagen efter Allhelgonadagen och var en åminnelse dag över alla under året avlidna. Men idag har vi alltså Alla Helgons dag. Genom åren torde säkert mer än en ha undrat om inte detta med helgon låter misstänkt, som en rest från påvekyrkan. Vad är evangelisk-lutherskt härvidlag, och vad menas med helgon? I vår augsburgska bekännelse (CA), artikel 21, läser vi: ”Om dyrkan av helgon lär de, att man kan hålla helgonen i åminnelse, för att vi ska lära oss att efterlikna deras tro och goda gärningar i enlighet med vår kallelse. --- Men Skriften lär inte att vi ska åkalla helgonen eller begära deras hjälp, eftersom den ställer fram för oss Kristus allena som medlare, nådastol, överstepräst och förebedjare. Han bör åkallas och han har lovat att höra våra böner. Och detta är enligt Skriften den högsta gudstjänst, att man i all nöd och anfäktelse anropar och av hjärtat söker denne Jesus Kristus. 1 Joh. 2: *Om någon syndar, har vi en som för vår talan inför Fadern – Jesus Kristus som är rättfärdig.*” Och i CA:s Apologi eller Försvarskrift heter det: ”I vår bekännelse bestrider vi inte att helgonen bör äras. Här tillerkänner vi dem en tredubbel ära. För det första tacksägelse. Vi bör tacka Gud för att han har framställt för oss exempel på sin barmhärtighet och visat, att han vill frälsa människor, samt gett åt sin kyrka lärare och andra goda gåvor. Och dessa gåvor bör vi prisa såsom de högsta, och helgonen själva som troget brukat dessa gåvor bör vi ära, liksom Kristus prisar de goda och trogna tjänarna. För det andra innebär ärandet av helgonen stärkande av vår egen tro. När vi ser att Petrus får förlåtelse för sin förnekelse, upprättas även vi till att så mycket fastare tro, att där synden överflödar där överflödar nåden mycket mer. Det tredje ärandet av helgonen är efterföljelsen, först och främst av deras tro och sedan av deras övriga dygder, som var och en bör efterlikna i sin kallelse.”

I en predikan på Allhelgonadagen (i Kyrkopostillan) påpekar dr Luther att man ska göra en skillnad mellan de helgon som är döda och de helgon som är levande. Eller, om vi vill använda psalmens ord: mellan de helgon som inför tronen står och de helgon som än till strids får gå. Denna åtskillnad möter vi även i dagens texter, som vi just hört läsas. I Upp. 7 fick vi blicka in i himmelen och skåda helgonen i deras salighet. I evangelietexten, i Matt. 5, däremot får vi höra Jesus beskriva helgonen, de saliga, på ett helt annat sätt. Dessa saligprisningar är inledningen till Bergspredikan. (Och den, det måste sägas, är inte kristendomens och NT:s huvudstycke, och inte heller en förkunnelse om vägen till himmelen. Jämför med Joh. 3:16!) Således är inte heller saligprisningarna ett svar på frågan: Vad ska jag göra för att bli salig? Hur ska en människa komma till himmelen? Jesus säger inte att de *blir*, utan att de *är* saliga. Inte heller säger han, och

detta är viktigt, att de är saliga *därför att* de har dessa egenskaper. Nej, saligprisningarna är en beskrivning av sådana människor som hör Herren Kristus till – både av vad som syns och av vad som inte syns hos dem. Här utmålas kontrasterna i den troendes liv, vilket också får utgöra ämnet för dagens predikan.

Syndare och likväl helgon – helgon och alltjämt syndare

Sådana är mina lärjungar, säger Jesus, de är helgon och saliga, och samtidigt är de, så länge de vandrar här på jorden syndare. Det sista kan nog människor se och vittna om oss, men inte det första, det är fördolt för dem. Det sista kan vi själva både se och känna, men inte det första, det får vi tro på Herrens eget ord, det enda fasta, vissa på vår jord.

Fattiga i anden. Fattig är den som inte har några rikedomar. Gäller det denna världens gods och guld, så kan han inte delta i den ekonomiska karusellen och köpa och sälja. Han har inget att erbjuda. Fattig i anden kan på motsvarande sätt inte ge sig in på något andligt köpslående; han har inget att erbjuda Gud. (Det hade däremot farisén i Luk. 18, som vi läste om på 11:e söndagen efter Trefaldighet. Han fastade, han gav tionde osv. och förlitade sig på sin egen rättfärdighet.) Ordet fattig betecknar här inte bara och inte ens nödvändigtvis brist på pengar, utan mer allmänt nöd och elände, betryck och hjälplöshet. De sanna kristna är just betryckta, hjälplösa tiggare inför Gud. Syndare men saliga. När de inte har något eget, har de istället rum för allt vad Gud vill ge dem.

Sörjer. Sörjer över vad? Inte en sorg efter denna tidsålders anda, men väl en sorg över synden och allt vad den ställer till med. Helgonen sörjer inte bara över synden i ”världen”, bland människorna runt omkring oss, utan framför allt över sin egen synd, i ens eget liv. Hur är det med dig själv, om du rannsakar ditt eget liv? Allt vad du tänkt och sagt och gjort, sådant som du vet och måste erkänna vara emot Guds bud och emot Guds vilja. Det ger sorg i hjärtat. Känslan säger: syndare; Jesus säger: saliga. Där syndernas förlåtelse är där är liv och salighet.

Hungrar och törstar. Då är man inte mätt, man behöver mer. Vanlig hunger är efter vanligt, jordiskt bröd. Den som hungrar och törstar efter rättfärdighet är en som behöver mer av Livets Bröd, som känner behov av att mer lära känna sin Frälsare och allt det goda han förvärvat åt de sina. Och, är det inte så, att ju mer vi lär känna Kristus, ju mer dras vi till honom, desto omistligare blir han för oss. Helgon och alltjämt syndare. Detta är ett saligt liv – att inte kunna leva utan Jesus.

Hånade och förföljda. Sådant kommer både från icke-troende och falsk-troende och kan ta sig olika uttryck och olika grader, det går dock aldrig att helt komma undan. Men, märk väl, ”*för rättfärdighetens skull*” och ”*för min skull*”. Ett självpåtagat kors medför ingen välsignelse men riskerar att leda till ett fariseiskt sinnelag. Må vi istället, var och en, tåligt bära det större eller mindre kors som Gud har lagt på oss. Ty, som det står skrivet: ”*Det är genom mycken bedrövelse vi måste gå in i Guds rike.*” Och Jesus sade: ”*Det må vara lärjungen nog om det går honom som hans Mästare.*” Under korset, men under saligheten. Att vara en Jesu lärjunge ger inte ständig framgång, men det bär genom alla motgångar.

Gläd er och jubla. Vi är syndare, men Jesus kallar oss saliga. Vilken rikedom, vilken tröst, vilken mättnad, vilken lättnad. Men efter saligprisningarna utropar han (i Lukas) även fyra ”*ve er*” för att inskräpa vikten av att ta vara på hans Ord. Vi ser alltså hur han med sitt Ord tröstar, lär, förmanar och varnar oss. Må nu hans Helige Ande stadfästa Ordet i våra hjärtan, så att inte blir glömska hörare utan Ordets görare och får växa till i tro, hopp, kärlek och tålmod och så bli bevarade intill änden. Amen.